

راهنمای تکمیل گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی جدید ارزشیابی کیفی - توصیفی

مقدمه:

منظور از گزارش پیشرفت تحصیلی در دوه ابتدایی (پایه اول تا ششم)، همان بازخورد پایانی است که معلم با عنایت به وظیفه ی پاسخگویی، در دو یا سه نوبت از سال تحصیلی (دی ماه و خردادماه و شهریورماه) با استفاده از شواهد و اطلاعات جمع آوری شده در پوشه کار و سایر مستندات، جهت ارائه به ذی نفعان (والدین، دانش آموز و مدیریت مدرسه) تکمیل می نماید. گزارش پیشرفت تحصیلی برای هر پایه، دو صفحه دارد :

الف) گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی

ب) کارنامه

پیش نیاز های تکمیل گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی :

- اشراف کامل به اهداف و انتظارات آموزشی و نشانه های یادگیری در هر درس از مواد درسی پایه.
- پوشه کار و سایر مستنداتی که در فرایند آموزش و به منظور نشان دادن روند پیشرفت تحصیلی دانش آموز ، هدفمند جمع آوری ، انتخاب و سازماندهی شده است .
- توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان .
- آگاهی کامل از مصادیق مقیاس های رتبه ای (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش و آموزش مجدد)
-

الف) راهنمای تکمیل گزارش پیشرفت تحصیلی

از آنجاکه ارزشیابی کیفی - توصیفی باهدف بهبود کیفیت یادگیری نه باهدف یافتن نقاط ضعف یادگیری دانش آموز و گزارش آن به ذی نفعان، انجام می شود؛ لذا ایجاد فضایی برای وصف رفتارهای تحصیلی و شایستگی های عمومی دانش آموز، در گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی توسط معلمین، یعنی بازبخشیدن ماهیت اصیل ارزشیابی توصیفی به ان است ؛ یعنی برقراری ارتباط فعال دوباره بین دانش آموز، اولیا دانش آموز و مدرسه است ؛ یعنی توجه به بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموز

با در نظر داشتن این اصل که هر بازخورد سازنده و مفیدی باید بتواند عملکرد دانش آموز را توصیف نماید و سپس رهنمود درخور ارائه دهد ، انتظار می رود که معلم در این فضا (نمون برگ الف) با بررسی پوشه کار و سایر شواهد و مستنداتی که در فرایند آموزش جمع آوری و مدیریت نموده است ، بدون افراط و تفریط ، ضمن توصیف عملکرد تحصیلی دانش آموز، در قالب جملات تشریحی مثبت و البته با زبانی قابل فهم ، ساده ؛ روشن و با تکیه بر توانایی ها و قوت های دانش آموز، و با دوری گزینی از هر گونه تحقیر و اطلاق برچسب های آزار دهنده به دانش آموز، رهنمود

های لازم را نیز، ارائه نماید. یادآوری می گردد هر توصیفی باید بتواند متناسب با اهداف هر درس، بیانگر میزان تحقق اهداف و انتظارات توسط دانش آموز باشد.

ذی نفعان با کمک توصیف معلم در نون برگ الف، به قوتها و ضعفهای یادگیری یادگیرنده آگاه خواهند شد و در نتیجه اگر وضعی مشاهده کنند می توانند اقدامات اصلاحی یا تکمیلی خود را با راهنمایی معلم (به ویژه در نوبت اول و دوم) برای عبور از آن ضعفها انجام دهند.

بی گمان بدست آوردن و به کار بستن چنین مهارتی، مستلزم تمرین و مطالعه و تلاش معنا دار برای ایجاد تغییر، در نوع کلام و نگاه های حرفه ای معلم است؛ این نه به آن معنی است که چون دست یافتنی نمی باشد. کافی است معلم تلاش نماید تا توانایی حرفه ای خود را در کلام و نوشتار جاری گرداند. یادمان باشد اعتبار شغل معلم به توانایی او و دارا بودن میزان مهارت های حرفه ای اوست.

به عنوان نمونه معلم برای سعید دانش آموز پایه اول درس ریاضی می نویسد:

سعید به درس ریاضی علاقه دارد و در این درس تلاش خوبی داشته است و در نتیجه پیشرفت خوبی دارد. مفاهیم ریاضی را به خوبی می فهمد و با اشتیاق در فعالیت های یادگیری این درس مشارکت می کند او در شمارش و درک مفهوم عدد، چه یک رقمی چه دو رقمی و مقایسه ی آنها با هم، هیچ مشکلی ندارد و می تواند جمع و تفریق کند و مسئله ها را درک کند نماید و راه حل مناسب ارائه دهد.

همکاران معلم در نظر داشته باشند که در توصیف عملکرد، ابتدا تلاش و پیشرفت دانش آموز را مد نظر قرار دهند و سپس چگونگی تحقق انتظارات هر ماده درسی توسط دانش آموز را، توصیف نمایند.

با توجه به اینکه در مقابل هر توصیف عملکردی، طیفی از مقیاس های رتبه ای (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش و آموزش مجدد) نیز آمده، لازم است به منظور درک مشترک از مصادیق این مقیاس ها، تعاریف آنها نیز ارائه گردد:

- **خیلی خوب:** در صورتی که عملکردهای دانش آموزی در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند، نشان دهنده محصولی / نتیجه ای با حد اقل نقص و تسلط کامل وی بر فرایند و نتیجه یادگیری خود و توانایی به کارگیری آموخته های خود در موقعیت های جدید و غیر تکراری باشد، این رتبه تعلق می گیرد.
- **خوب:** در صورتی که عملکردهای دانش آموز در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس، مورد استفاده قرار گرفته اند، نشان دهنده محصولی / نتیجه ای با نقایص اندک و آگاهی وی بر فرایند و نتیجه یادگیری خود و توانایی به کارگیری آموخته های خود در موقعیت جدید باشد، این رتبه تعلق می گیرد.
- **قابل قبول:** در صورتی که عملکردهای دانش آموزی در هر درس، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته

اند نشان دهنده محصولی / نتیجه ای با نقایصی کمتر از آنکه مانع یادگیری های موفقیت آمیز بعدی وی شود، و آگاهی نسبی وی بر فرایند و نتیجه ی یادگیری خود و توانایی بکارگیری آموخته های خود در موقعیت های مشابه موقعیت های مطرح شده در جریان یادگیری باشد، این رتبه تعلق می گیرد.

- **نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر در خرداد :** در صورتی که عملکردهای دانش آموزی در هر درس ،

بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند ، نشان دهنده نشان دهنده محصولی / نتیجه ای با نقایصی که مانع یادگیری های موفقیت آمیز بعدی وی شود، این رتبه تعلق می گیرد.

- **نیازمند به آموزش و تلاش مجدد در شهریور ماه :** نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر در خرداد :

در صورتیکه عملکردهای دانش آموزی در هر درس ، بر اساس اهداف و انتظارات آن درس و اطلاعات حاصل از منابع ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند ، نشان دهنده نشان دهنده محصولی / نتیجه ای با نقایصی که مانع یادگیری های موفقیت آمیز بعدی وی شود، این رتبه تعلق می گیرد.

هر توصیفی با ظرافت های بیانی و دارا بودن اصولی که اشاره شد، ضمن اینکه باتاباننده تحقق میزانی از اهداف و نشانه های یادگیری مورد انتظار در هر درس خواهد بود باید به گونه ای باشد که وقتی ذینفعان آن را مطالعه خواهند کرد ، به واقع آنها پی ببرند که در هر ماده درسی چرا دانش آموز ، شایسته دریافت آن رتبه بوده است . به طور مثال وقتی معلم در توصیف عملکرد دانش آموز در درس فارسی می نویسد: « احمد در خواندن و درست نوشتن کلمات و جملات کتاب درسی خود به بیشترین قابلیت و پیشرفت مورد انتظار رسیده» پیداست که رتبه ی اختصاص داده شده به وی در درس ادبیات فارسی نیز با این تعریف هم خوانی داشته باشد که در اینجا با توجه به توصیف ،رتبه ی دانش آموز «خیلی خوب» می باشد.

برای کمک به فهم بیشتر موضوع و تسهیل این امر، تلاش گردیده تا نمونه ای از گزارش پیشرفت تحصیلی یک دانش آموز فرضی به صورت نمادین تکمیل و خدمت آموزگاران محترم ارائه گردد. در این گزارش نمادین هر درس دانش آموز فرضی، با یک نگاه متفاوت توصیف شده است. بدین صورت که گزارش معلم از وضعیت درس علوم دانش آموز مد نظر، حکایت از توانمندیهای خیلی خوب وی دارد، در حالی که در درس ادبیات فارسی و ریاضی وضعیت متفاوت است. لذا اگر چه این تفاوت ممکن است در وضعیت تحصیلی برخی فراگیران به واقع اتفاق بیافتد اما در اینجا قصد این بوده که نمونه هایی از گزارش های متفاوت در خصوص توانمندیهای نابرابر یک دانش آموز در درس مختلف ارائه گردد.

نمونه گزارش پیشرفت تحصیلی در پایه اول

دروس	اهداف	توصیف عملکرد	مقیاس
قرآن	خواندن (جمع خوانی، روخوانی)/ آموزه های قرآنی (آداب خواندن قرآن، پیام قرآنی، داستان های قرآنی)	سعید با اشتیاق در فعالیتهای قرآنی شرکت می کند. آداب خواندن قرآن را رعایت می کند و مفاهیم دروس را خوب درک می نماید سعید در درس قرآن الگوی مناسبی برای سایر همکلاسیهای خود است.	خیلی خوب
هنر	بیان ایده در قالب های مختلف هنری (زیبایی شناسی، ارتباط با طبیعت، آشنایی با میراث فرهنگی، تولید هنری، نقد هنری)/ استفاده مناسب از ابزار	علاقه مندی سعید به طبیعت سبب گردیده تا او درک خوبی از رنگها داشته باشد. لذا در نقاشی درک خود را از طبیعت به نمایش می گذارد. همچنین علاقه مندی وی برای خلق آثار هنری قابل تحسین است، سعید می تواند توجه دوستانش را به خود جلب نماید.	خیلی خوب
علوم تجربی	درگیر شدن در فرایند یادگیری/به کارگیری شیوه های مناسب و متنوع یادگیری/به کارگیری آموخته های خود در زندگی /به کارگیری شیوه های مناسب و متنوع ارائه /اشراف به فرایند یادگیری خود	سعید اطلاعات زیادی از جهان پیرامون خود دارد. او به مطالعه ی زندگی جانوران، گیاهان علاقه مندی قابل توجه ای از خود نشان می دهد. او همچنین در ارائه مباحث مشارکت فعالانه دارد و برای بکارگیری آموخته های خود در زندگی تلاش دارد.	خیلی خوب
ریاضی	موقعیت یابی / شناخت اعداد و نمادهای آن (شمارش، مفهوم عدد و نماد آن، عددهای دورقمی، مقایسه اعداد) / عملیات روی اعداد (جمع، تفریق)/ حل مسئله (راهبردهای حل مسئله، مربع شگفت انگیز، حل مسئله)/ استفاده از ابزار/ هندسه (اشکال هندسی، الگوهای هندسی، تقارن)/ اندازه گیری (طول، زمان، جرم) /آمار و نمودار/	اگر چه تلاشهای سعید برای شناخت اعداد و مقایسه و جمع و تفریق عددها قابل تحسین است اما تمام این تلاشها منجر به رسیدن به نتیجه مثبت کامل از طرف او نشده است. نیاز دارد برای کسب مهارت بیشتر، تمرینات کتاب را انجام دهد.	قابل قبول
تربیت بدنی	حرکات پایه / آمادگی جسمانی	سعید فواید ورزش کردن را می داند و در رعایت صحیح حرکات، آمادگی جسمانی اصرار دارد. او در بازی های گروهی با انرژی زیاد همراه با شوق فراوان شرکت می کند.	خیلی خوب
فارسی	مهارت های خوانداری (گوش دادن، سخن گفتن، تصویرخوانی، خواندن)/ مهارت های نوشتاری (درست نویسی، زیبانویسی، جمله سازی)	سعید به طور مستقل متن های کتاب درسی خود را می خواند اما در نوشتن کلمات و جملات هر درس هنوز نیازمند مراقبت های گاه به گاه معلم خود است. او برای زیباتر شدن خط خود نیز تلاش دارد	خوب

چین خوب	<p>سعید دانش آموز مهربان و پر جنب و جوش است و با دوستان خود گرم می گیرد . به بهداشت خود اهمیت می دهد. احساس مسئولیت وی در کارهایی که به او سپرده می شود قابل تحسین است و پیوسته سعی دارد تا به درستی قوانین کلاس و مدرسه را رعایت نماید.</p> <p>سعید همچنین به مطالعه علاقه زیادی نشان می دهد.</p>	شایستگی های عمومی
		<p>شایستگی های فردی (رعایت بهداشت و ایمنی، رعایت آموخته های اخلاقی)/شایستگی های فرهنگی - اجتماعی (مسئولیت پذیری، مشارکت در کار گروهی، احترام به ارزش های ملی و مذهبی)/</p> <p>شایستگی های یادگیری (توجه به مطالعه و کتابخوانی، تلاش برای یادگیری بیشتر در مکان ها و زمان های مختلف)</p>

(ب) کارنامه

کارنامه به واقع نمایش مقیاس رتبه ای (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به تلاش و آموزش مجدد- خاص شهر یور -) است که بر اساس گزارش پیشرفت تحصیلی - تربیتی تکمیل می گردد.

توصیه ها :

به واحد آموزشی توصیه می شود که :

- گزارش به صورت دستی (تایپی یا خودکاری) توسط معلم نوشته می شود و به خانواده ارائه می گردد. لذا تایپ سیستمی آن توسط مدرسه لازم نیست .
- برگ اول در سه نوبت مجزا (دی ، خرداد و شهریور) تکثیر و در اختیار معلم جهت تکمیل گذاشته می شود
- قبل از تحویل کارنامه ها به اولیا جلسه ای توسط معلم تشکیل شود تا اقداماتی که لازم است اولیا بعد از دریافت کارنامه انجام دهند به اطلاع آن ها برسانید.
- به اولیا یادآوری گردد با توجه به اینکه توصیف عملکردها کلی است برای درک درست میزان یادگیری و تشخیص صحیح تکلیف خود به پوشه کار دانش آموز که در طول سال تحصیلی و به شکل فرایندی تهیه گردیده است مراجعه گردد .
-